

V. Ulusal Sağlık Bakımıyla İlişkili İnfeksiyonlar Simpozyumu (5-6 Mayıs 2017, İstanbul)'nun Ardından

After the 5th National Symposium on Healthcare-Associated Infections (5-6 May 2017, Istanbul)

Gökhan Aygün¹, Bahar Madran², Arzu Ateşoğlu-Aydoğan³, Şirin Menekşe⁴, Süda Tekin⁵, Önder Ergönül^{5,6}, USBIS V Düzenleme Kurulu

¹İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²Vehbi Koç Vakfı, Amerikan Hastanesi, İnfeksiyon Kontrol Komitesi, İstanbul, Türkiye

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İnfeksiyon Kontrol Komitesi, İstanbul Türkiye

⁴Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul, Türkiye

⁵Koç Üniversitesi Hastanesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İstanbul, Türkiye

⁶Koç Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Giriş

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları (Klimik) Derneği tarafından düzenlenen V. *Ulusal Sağlık Bakımıyla İlişkili İnfeksiyonlar Simpozyumu (USBIS V)*, Amerikan Hastanesi, MedAmerikan Tıp Merkezi, Koç Üniversitesi Hastanesi katkılarıyla 5-6 Mayıs 2017 tarihlerinde Koç Üniversitesi Hastanesi ArtLab Salonu'nda gerçekleştirilmiştir. Simpozyuma 250'yi aşkın İnfeksiyon Kontrol Hekimi ve İnfeksiyon Kontrol Hemşiresi katılmıştır. Simpozyumda sahada bu işle uğraşan ekibin yaşadığı sorunlar tartışılmış ve önerileri kaydedilmiştir. Bu rapor, katılımcıların görüş, katkı ve eleştirileri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Ülkemizde Hastane İnfeksiyonları Kontrolü

Hastane infeksiyonu kontrolü, özellikle gelişen antibiyotik direnci göz önüne alındığında çok önemli bir uğraşı alanı olarak ön plana çıkmaktadır. Bu uğraşı sürecinde İnfeksiyon Kontrol Komitesi (İKK) ve özellikle İnfeksiyon Kontrol Hemşiresi (İKH)'nin son derece önemli bir rolü vardır. Ülkemizde yaşanan hastane infeksiyonu kontrol deneyiminin özgün ve örnek bir sistem olarak

geliştirilmesi büyük öneme sahiptir. Bu aşamada İKH'ler çok daha etkin bir rol almalıdır. Bu birikimin zaman içinde "Ulusal İnfeksiyon Kontrol Modeli" oluşmasında ve bu modelin uluslararası camiaya sunulmasında büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İnfeksiyon Kontrol Hemşirelerinin Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri

İKH olarak çalışan meslektaşlarımızın çalışma ortamında yaşadıkları ve acil çözüm istedikleri konular toplantının önemli bir gündemi olmuştur. Bunlar;

- Yönetmelik (Yataklı Tedavi Kurumlarında İnfeksiyon Kontrol Yönetmeliği) her ne kadar görev, yetki ve sorumluluk tanımlamalarını oldukça net yapmış olsa da İKK yönetimleri ya da hastane yönetimleri uygulamalarda farklı yorumlar gösterebilmektedir. Bu konuda kurum bazında bizzat İKH'lerin ve İnfeksiyon Kontrol Hekimlerinin bıkmadan çalışmaları ve lokal yöntemlerle çalışmalarını sürdürmeleri en uygun yaklaşım olarak ön plana çıkmıştır.
- Özellikle 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile oluşan İş Güvenliği Kurulları, Sağlıkta

Cite this article as: Aygün G, Madran B, Ateşoğlu-Aydoğan A, et al. [After the 5th National Symposium on Healthcare-Associated Infections (5-6 May 2017, İstanbul)]. *Klimik Derg.* 2017; 30(3): 161-3. Turkish.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Gökhan Aygün, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: gokhanaygun67@yahoo.com

(Geliş / Received: 30 Ağustos / August 2017; Kabul / Accepted: 4 Eylül / September 2017)

DOI: 10.5152/kd.2017.40

- Kalite Standartları (SKS versiyon-5) ve İKK görevlerinin birbiri içine girdiği çok sayıda alanda kurumlar da sorunlar çıktığı belirlenmiştir. Bu konuda yıllardan beri birçok alanda çalışmakta olan İKH, yeni oluşan görevlerin de sorumlusu olarak görülmekte ve birçok yeni görev zaten yoğun olan görevlerine eklenmektedir. Başka bir boyutta ise birbirinden tamamen farklı çalışan üç-dört komite aynı çalışmaları yapmak durumunda kalmaktadır. İdeal olanı İKH'nin, SKS Çalışan Sağlığı ve Güvenliği Komitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu ve Çevre Kurulu gibi organlarda üye olarak bulunması, bu konulardaki İKK çalışmalarını ileterek entegrasyonu sağlaması olabilir. Bu komitelerin aktif çalışmasının, sekreteryaya olarak çalıştırılmasının asıl işlevlerinde aksamalar yaşatacağı çok açıktır. Bu konuda bakanlıklar bazında uzlaşma çalışmaları ve öneri geliştirilmesi daha verimli bir çalışma ortamı sağlayabilecektir.
- c- İKH Sertifika Programı'nda yaşanan gecikmeler sahada çalışan birçok hemşire için son derece önemli bir sorun olarak gündeme gelmiştir. Bu konuda uzaktan eğitimle başlatılan program olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Fakat bu programın eğitim videolarında İKH'nin yeterince yer almaması ve sahada sayıca büyük bir sertifikalı İKH eksikliği varken eğitime çok az sayıda hemşirenin kabul ediliyor olması önemli eleştiriler olarak dikkati çekmiştir.
- d- İKH sahada birçok farklı görev almaktadır. Bu konuda Hemşirelik Hizmetleri Müdürlüklerinin aldığı görevlerin İKH'lere yönlendirilmesi önemli bir rol oynamaktadır. İKH görevlerinin yoğunluğu ve öneminin yönetime anlatılması ve bu görevin yöneticilere net bir şekilde belirtilmesi için Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluk alması gerekmektedir.
- e- Satın alma süreçlerinde İKH danışman olarak görev almalıdır. Satın alma süreçlerinde ve ihale sürecinde aktif olarak görev alınması temel görevlerin aksamasına neden olabilmektedir. Hizmet alımı ihalelerinde hizmetin kontrolü, hatta eğitimlerin verilmesi, muayene komisyonlarında görev alınması temel işlevlerin yerine getirilmesinde sorunlar oluşmasına neden olmaktadır.
- f- İKH zorlu bir eğitim ve sertifikasyon süreci gerektiren, birçok konuda uzmanlık gerektiren, ciddi sorumluluklar yüklenen kalifiye bir görevdir. Performans değerlendirmelerinde bu özelliklerin dikkate alınması gerekmektedir.
- g- Çevre kontrolleri, validasyon, havalandırma, su sistemleri, gibi teknik konularda işlerin İKH üzerine yüklenmesi önemli bir sorundur. Bu konuda danışman olarak görev almaları kaçınılmaz olan İKH'lerin tüm bu işlemlerde aktif olarak görev almaları; teknik konularda yeterli destek olmadan sorunların çözümünde yalnız kalmaları, önemli bir kaygı nedeni olmaktadır. Bu konularda kurumlar yetkin teknik eleman altyapısı oluşturmalarıdır.
- h- Sürveyans tanı kriterlerinde son yıllarda yaşanan karmaşa sahada bu işleri yürüten İKH'leri zorlamaktadır.

Sürveyans konusunda tanı kriterlerini net bir şekilde düzenleyen yeni bir rehber acilen ihtiyaç duyulmaktadır.

İnfeksiyon Kontrol Çalışmalarında Genel Sorunlar ve Öneriler

- 1- İKK çalışmalarında ulusal sağlık otoritesince bazı konularda sahadaki karmaşayı çözecek düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemeler hem verilerin güvenilirliğini artıracak hem birçok konuda çalışanların uygulamalarını kolaylaştıracaktır. Öncelikle belirlenmesi gereken konular aşağıda belirtilmiştir:
  - Sürveyans Tanı Kriterleri ve Rehberi: "National Healthcare Safety Network" (NHSN) kriterleri tamamen alınacak mıdır? Alınacaksa bu konuda acilen yeni bir rehber ve eğitim düzenlemesi gerekmektedir.
  - Sağlık çalışanlarının muayene ve tetkikleri konusunda düzenleme: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile ortak yapılacak bir rehber gerekmektedir. Hangi bölümde görev yapan sağlık çalışanlarına hangi muayene ve tetkikler hangi sıklıkta yapılmalıdır? Bu konuda her kurum kendi öngörüsüyle çalışmalar yapmakta ve sahada karmaşa yaşanmaktadır.
  - Sürveyans kültürleri konusunda düzenleme ve bu konuda finansal katkıların düzenlenmesi çözüm bekleyen bir başka başlıktır.
  - Havalandırma kontrolü konusunda net önerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Sağlık Bakanlığı (1)'nce hazırlanmış güncel olarak ulaşılabilen öneriler ne yazık ki yeterli bir belge olmaktan uzaktır. Ameliyathaneler, yoğun bakım üniteleri gibi birimlerde havalandırma kontrollerinde validasyon ve rutin kontrol sıklığı ve yapılması gereken testler ve sıklığı belirlenmelidir. Ayrıca bu kontrolleri kimlerin yapacağı (kurumların kendileri, akredite kuruluşlar vb.) belirtilmelidir. Bu konuda yetkili kuruluşların bir listesinin Bakanlıkça yayımlanması da yararlı olacaktır.
- 2- USBİS V sırasında gündeme gelen bir başka konu da İKH ve İKK çalışmalarında sorun yaşanan alanların bu konuyla uğraşan kurumlarda özellikle ele alınması, sorunların giderilmesi için kurumsal çözümler geliştirilmesi gerektiği, fakat bu konularda yol gösterici bazı çalışmalara ihtiyaç olduğu yönündedir. Sahadan geri bildirimler; aynı konuların tekrarlanması şeklinde yürütülen eğitimlerin yararlı olmadığını göstermektedir. Bu amaçla –belki Sağlık Bakımıyla ilişkili İnfeksiyonlar Çalışma Grubu (SBİÇG) bünyesinde oluşacak İKH ekibi öncülüğünde- kurumlarda yararlı olacak alanlarda rehberler hazırlanabilir. Bunlardan ön plana çıkan bazıları aşağıda gösterilmiştir: [1] Erişkinde Davranış Değişimi Yaratmak İçin Yapılacaklar (Rehber); [2] Ekip Çalışması İçin Rehber; [3] İKK Saha Tanıtımı Çalışmaları Rehberi; [4] Ulusal El Hijyeni Kampanyaları Rehberi.
- 3- Hastanede infeksiyon kontrolü konusunda eğitim süreçlerinde daha kapsamlı bir yol haritası hazırlanması yararlı olabilir. Hastanelerde genelde uygulanan asistan, hemşire, diğer sağlık çalışanları oryantasyon eğitimlerinde İKK üyelerinin aktif rol alarak vereceği infeksiyon kontrol eğitimleri bir zorunluluk olarak uy-

gulanmalıdır. Tıp Fakültesi mezuniyet öncesi eğitim programlarında eğitimin başlangıcında, İKK katkılarıyla verilecek uygulamalı eğitimin (mesleki beceri dersleri arasında) son sınıf düzeyinde (intörnlük) tekrarlanması ve müfredatın temel konusu olması için kurumsal ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde çalışmalar yapılabilir. Kurumlarda Anabilim Dalı/ Servis ve daha genel alanlarda uzmanlık dernekleri bu konularda bilgilendirilip uyarılabilir (Bu çalışmalarda Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği'nin destek sağlayacağı dernek temsilcileri tarafından belirtildi). Hemşirelik eğitiminde de bu konunun etkin bir şekilde yer alması sağlanmalıdır. Son yıllarda çok sayıda hastanede görev yapan stajyer hemşirelerin enfeksiyon kontrolü, delici-kesici alet yaralanmaları konularında sorunlar yaşadığı bildirilmiştir. Özellikle stajyerlik sürecinin başlangıcında çok sıkı, gözlemlenilen ve staj başarısı için bir kriter olabilecek boyutta önemsenen bir yaklaşım geliştirilebilir. Diğer sağlık personelinin (acil tıp teknisyeni, sağlık memuru, laboratuvar çalışanı, hemşire yardımcısı gibi) enfeksiyon kontrolü konusunda yetkin bir eğitim alması konusunda çalışmalar yapılması gerekmektedir.

4- Enfeksiyon kontrolü konusunda kamuoyunu doğru bir şekilde bilgilendirecek ve bilinçlendirecek çalışmalara da ihtiyaç duyulduğu gündeme gelmiştir. Kurumsal bazda çalışanların aşı uyumunu artıracak kampanyalar (Enfeksiyon Kontrolü Aşısıyla Başlar Kampanyası!) ve el hijyeni konusunda yaratıcı çalışmalar öncelikle ele alınabilir. Ülke bazında hasta yakınları ve hastaların bilinçlendirilmesi öncelikli bir alan olarak gündeme gelebilir. Örneğin: "Doktoruna Muayene Öncesi Kolonya İkrâm Et!", "Solunum Yolu Bulguların Varsa Maskeni Unutma", "Sonbahar-Kış Aylarında Polikliniklerde Maske Dağıtımı"...

Sonuç olarak USBİS V birçok konuda ufuk açıcı ve enfeksiyon kontrolüne bakış açımızı geliştiren bir toplantı olarak değerlendirilmiştir. Tüm katılımcılara ve emeği geçenlere teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Hastanelerde Havalandırma ve Kontrolü [İnternet]. Ankara: T.C Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü [erişim 20 Ağustos 2017]. www.saglik.gov.tr/TR,5047/hastanelerde-havalandirma-ve-kontrolu.html.